

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1055

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 13 september 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vervuiling met PFAS - Normen en aanpak ultrakorte PFAS

Er was al heel wat te doen rond de vervuiling met PFOS, maar ook rond andere PFAS met een kortere keten, door de 3M-fabriek in Zwijndrecht.

3M stopte in 2002 met de productie van PFOS en ruilde die in voor de productie van PFAS-vloeistoffen met een kortere keten, zoals PFBA en PFBS. Ook die stoffen blijken in hoge concentraties voor te komen in het grondwater in de ruime omgeving van 3M. Finaal zag 3M zich genoodzaakt om ook die productieprocessen grotendeels stop te zetten en zelfs een volledige productiestop voor fluorhoudende producten in het vooruitzicht te stellen.

Maar tot nu toe was er weinig aandacht voor PFAS met een nog kortere keten, gebouwd rond twee of drie koolstofatomen: de zogenaamde ultrakorte PFAS. Ultrakorte PFAS zoals TFA of PFPrA ontstaan als bij- of restproduct tijdens het productieproces van PFAS. Ook deze ultrakorte PFAS vormen een bedreiging voor milieu en gezondheid. De ultrakorte PFAS worden nog niet standaard gemeten en worden nog niet meegenomen in omgevingsvergunningen.

Het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) adviseerde vorig jaar hoeveel TFA er in het drinkwater zou mogen zitten zonder gevaarlijk te zijn voor de volksgezondheid. TFA zou goed zijn voor de helft van de totale giftigheid van alle PFAS in het Nederlandse drinkwater. De grens werd gelegd op 2200 ng/l en deze norm wordt ook gehandhaafd. Recent kreeg het bedrijf Chemours een dwangsom opgelegd van 125.000 euro per overtreding, zolang het illegaal lozen van TFA plaatsvindt.

Bij 3M zelf is het probleem van de ultrakorte PFAS, met name PFPrA en TFA, al lang bekend. In Vlaanderen diende 3M vorig jaar een aanvraag in voor de lozing van TFA en andere ultrakorte PFAS.

1. Is er een specifiek Vlaams beleid rond deze ultrakorte PFAS?
2. Zijn er normen voor de ultrakorte PFAS en vooral voor TFA en PFPrA?
3. Is het de bedoeling de ultrakorte PFAS ook standaard te gaan meten in drinkwater, in oppervlaktewater?
4. Kan 3M nog een lozingsvergunning krijgen voor het lozen van ultrakorte PFAS? Zo ja, op welke voorwaarden?

5. Los daarvan zijn er met de bestaande normen voor alle soorten PFAS veel problemen. Veel bedrijven kunnen ze niet volgen en vragen uitzonderingen aan. Maar ook bestaande werven en infrastructuurprojecten kunnen er niet aan voldoen.

Hoe denkt de minister dit op te lossen?

ANTWOORD

op vraag nr. 1055 van 13 september 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. De ultrakorte keten PFAS vallen mee onder de nieuwe, verduidelijkende wetgeving betreffende gevaarlijke stoffen in bedrijfsafvalwater. Deze nieuwe wetgeving is opgenomen in het lopend traject VLAREM-trein bedrijfsafvalwater dat een eerste principiële goedkeuring kreeg op 16 september 2022 en dat binnenkort voor een tweede principiële goedkeuring zal voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering.

Deze nieuwe wetgeving heeft als doel om:

- de noodzaak tot lozingsnorm voor het lozen van gevaarlijke stoffen beter te verankeren in de wetgeving;
- bedrijven te verplichten de aanwezige gevaarlijke stoffen in hun afvalwater in kaart te brengen.

De meeste ultrakorte keten PFAS kunnen momenteel echter nog niet met voldoende betrouwbaarheid gemeten worden in afvalwater, waardoor inventariseren niet mogelijk is. Onder de referentietaken heeft VITO de opdracht gekregen om de meetmethode voor ultrakorte PFAS met spoed op punt te stellen.

In de BBT-studie voor de zuivering van met PFAS belast bedrijfsafvalwater en bemalingswater lezen we wel dat sommige erkende labo's de ultrakorte keten TFA en PFPrA kunnen meten, maar met hogere rapporteringsgrenzen dan de WAC/IV/A/025-parameters.

2. De ultrakorte keten PFAS vallen mee onder het draft REACH groepsrestrictievoorstel voor PFAS. Voor de normering van ultrakorte keten PFAS in afvalwater worden bijgevolg dezelfde uitgangspunten gebruikt als voor de andere PFAS. De basisaanname is dat alle individuele PFAS bijdragen tot de totale PFAS-impact en dus als groep moeten bekeken worden.
3. Er zijn geen specifieke normen voor ultrakorte PFAS in drinkwater. Het normenkader opgenomen in het BVR van 20 januari 2023 bevat 2 parameters om PFAS in drinkwater op te volgen:
 - PFAS totaal – 0,5 µg/l voor alles PFAS opgenomen in WAC/IVA/A/025;
 - Som van PFAS's (som 20) – 0.1 µgh/l - een subcategorie van 20 PFAS met steeds 3 of meer koolstofatomen.

Wanneer er een betrouwbare meetmethode voor de ultrakorte PFAS in water beschikbaar is, kunnen de ultrakorte ketens mee gemeten worden in oppervlaktewatermetingen. De huidige regelgeving voorziet niet dat ultrakorte PFAS standaard in drinkwater moet gemeten worden.

4. Een huidige vraag van 3M om normen voor ultrakorte PFAS op te nemen in de omgevingsvergunning voor de lozing van bedrijfsafvalwater en verontreinigd hemelwater werd ongunstig geadviseerd. De deputatie heeft de ongunstige adviezen gevolgd. In de toekomst zal een lozingsvergunning enkel kunnen verleend worden als de aangevraagde normen voldoende laag zijn.

5. Momenteel zijn actief kool en ionenwisselaars de meest gangbare technieken om PFAS uit water te verwijderen. Voor lange keten PFAS kunnen met deze technieken concentraties beneden de huidige rapporteringsgrens gehaald worden; voor korte keten PFAS is dit minder evident. Toch worden in de finale draft van de BBT-studie PFAS een aantal BBT-maatregelen ter optimalisatie van die bestaande technieken voorgesteld die leiden tot een beter verwijderingsrendement voor de korte PFAS.

Verder staan in de BBT-studie ook meer innovatieve technieken opgelijst die even performant zijn voor korte als voor lange keten PFAS. Het is belangrijk dat bedrijven vanuit de overheid gestimuleerd worden om deze nieuwe technieken te overwegen en uit te testen. In dat kader wordt een kenniscentrum voor innovatieve waterzuiveringstechnieken (KIS) opgericht. Het doel van dit kenniscentrum is het samenbrengen van innovatie en kennis rond sanerings- en zuiveringstechnieken voor chemische verontreiniging van water, lucht en bodem, het testen van innovatieve technologie, het demonstreren en opschalen van deze technologie, en het valoriseren van deze kennis. Het kenniscentrum wordt een samenwerkingsverband tussen overheden, kennisinstellingen en industrie, en moet operationeel zijn op 1 januari 2024. De informatie en data die via het KIS-platform worden gegenereerd, zullen als input dienen bij geplande herziening van de BBT-studie in 2025.

Vooraf voor bedrijven die de PFAS ontvangen via inkomende stromen (afvalverwerkers, wasserijen) is het niet evident de heel lage normen te behalen. Momenteel denkt de overheid met deze sectoren mee om tot een werkbare oplossing te komen (meer sluitende acceptatie, eventuele groepsnorm, ...).

Ook voor bemalingen (o.a. voor infrastructuurprojecten) zijn in de BBT-studie maatregelen geformuleerd die via het beleid verder invulling zullen krijgen.